

POSTANOWIENIE

Dnia 9 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela

w sprawie z wniosku A.M.R.
przy uczestnictwie W.L.L. i A.W.
o dział spadku i zniesienie współwłasności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 czerwca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania A.W.
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 13 maja 2019 r., sygn. akt II Ca [...],

- 1. odrzuca skargę kasacyjną;**
- 2. ustala, że uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 8 czerwca 2017 r. Sąd Rejonowy [...] w S., po rozpoznaniu sprawy z wniosku A.M.R. przy udziale uczestników: W.L.L. i A.W. o zniesienie małżeńskiej wspólności majątkowej i dział spadku po W.S.W. i L.W. oraz dział spadku po S.W. i zniesienie współwłasności nieruchomości:

1. ustalił, że w skład małżeńskiego majątku wspólnego spadkodawców: L.W., zmarłej dnia 18 października 1977 roku w S. i S.W., zmarłego dnia 17 stycznia 2012 roku w S., wchodzi stanowiący osobny przedmiot własności lokal mieszkalny, położony w S., przy ul. [...], dla którego Sąd Rejonowy [...] w S. prowadzi księgę wieczystą numer [...] wraz z udziałem w 69/1000 we

wspólnej części nieruchomości, objętej księgą wieczystą prowadzoną przez wskazany Sąd o numerze [...];

2. ustalił, że w skład spadku po L.W. wchodzi udział w $\frac{1}{2}$ części, a w skład spadku po S.W. udział w pozostałej $\frac{1}{2}$ części w lokalu mieszkalnym i związanym z nim prawem opisanymi w punkcie I-szym niniejszego postanowienia;
3. ustalił, że w skład spadku po spadkodawcy W.S.W. wchodzi udział w $\frac{1}{4}$ części w stanowiącym osobny przedmiot własności lokalu mieszkalnym, położonym w S., przy ul. [...], dla którego Sąd Rejonowy [...] w S. prowadzi księgę wieczystą numer [...] wraz z takim udziałem w 69/1000 we wspólnej części nieruchomości, objętej księgą wieczystą prowadzoną przez wskazany Sąd o numerze [...];
4. ustalił wartość małżeńskiego majątku wspólnego spadkodawców L.W. i S.W. na kwotę 384.800 złotych, a wartość spadków po tychże spadkodawcach na kwoty po 192.400 złotych;
5. ustalił wartość majątku spadkowego po W.S.W. na kwotę 96.200 złotych;
6. dokonał podziału małżeńskiej wspólności majątkowej L.W. i S.W., działu spadku po wskazanych spadkodawcach oraz działu spadku po W.S.W. i dokonał zniesienia współwłasności nieruchomości opisanej w punkcie I-szym postanowienia, pomiędzy wnioskodawczynią, a uczestniczkami przyznając ją na wyłączną własność wnioskodawczym A.M.-R. - z obowiązkiem spłaty wartości udziałów uczestniczek postępowania;
7. zasądził od wnioskodawczyni A.M.R. na rzecz uczestniczki W.L.L. kwotę 72.150 złotych, tytułem spłaty udziału tej uczestniczki w majątku podlegającym podziałowi i działowi spadku oraz zniesieniu współwłasności w niniejszym postępowaniu, płatną w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w stosunku rocznym, na wypadek opóźnienia w płatności, liczonymi od dnia tego opóźnienia do dnia zapłaty;

8. zasądził od wnioskodawczynie A.M.R. na rzecz uczestniczki A.W. kwotę 48.100 złotych, tytułem spłaty udziału tej uczestniczki w majątku podlegającym podziałowi i działowi spadku oraz zniesieniu współwłasności w niniejszym postępowaniu, płatną w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w stosunku rocznym, na wypadek opóźnienia w płatności, liczonymi od dnia tego opóźnienia do dnia zapłaty;
9. nakazał uczestniczkę A.W., aby wydała wnioskodawczynie A.M.-R. lokal mieszkalny opisany w pkt I-szym w stanie wolnym od osób i rzeczy: w terminie 3 miesięcy, liczonym od terminu wskazanego w punkcie VIII-mym postanowienia, nie wcześniejszym jednak, niż termin zrealizowania przez wnioskodawczynię spłaty orzeczonej we wskazanym punkcie;
10. ustalił, iż uczestniczkę A.W. nie przysługuje uprawnienie do lokalu socjalnego;

Postanowieniem z 13 maja 2019 r. Sąd Okręgowy w S. oddalił apelację uczestniczki A.W..

W skardze kasacyjnej uczestniczka A.W. jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazała na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Zdaniem uczestniczki istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, a mianowicie art. 211 k.c. w zw. z art. 11 ust. 1-2 ustawy o własności lokali oraz w zw. z art. 510 k.p.c., która winna doprowadzić do odpowiedzi na pytania: 1. czy sąd może odmówić fizycznego podziału rzeczy stanowiącej współwłasność stron, w sytuacji kiedy w świetle opinii biegłych sądowych podział fizyczny rzeczy jest możliwy, a nadto prowadzi do wzrostu wartości rzeczy przeznaczonej do podziału; 2. jaki wpływ na sposób podziału ma okoliczność, że potrzeby mieszkaniowe jednego ze współwłaścicieli nie będą zaspokajane wcale, przy czym potrzeby mieszkaniowe pozostałych stron są już zaspokojone poza lokalem stanowiącym przedmiot postępowania; 3. czy prace adaptacyjne, o których mowa w art. 11 ustawy o własności lokali mogą wykraczać poza substancję lokalu i ingerować w części wspólne budynku (takie jak

np. ściany lub stropy w budynku), w sytuacji kiedy przedmiot podziału znajduje się w budynku, w którym funkcjonuje wspólnota mieszkaniowa, zaś w przypadku odpowiedzi pozytywnej czy wspólnota mieszkaniowa winna być uczestnikiem postępowania o zniesienie współwłasności jako przedstawiciel wspólnych interesów współwłaścicieli części wspólnych, tudzież czy takim uczestnikiem winni być indywidualnie jej członkowie, a co za tym idzie czy znajdzie w tym zakresie zastosowanie art. 510 k.p.c. W ocenie uczestniczki, wykładni wymaga także art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, która winna doprowadzić do odpowiedzi na pytanie czy osoba, która była współwłaścicielem lokalu stanowiącego przedmiot postępowania o zniesienie współwłasności, w chwili ogłoszenia prawomocnego orzeczenia o przyznaniu nieruchomości na własność innemu uczestnikowi postępowania jest lokatorem w rozumieniu tego przepisu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 519¹ § 2 k.p.c. wynika, że w sprawach o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami skarga kasacyjna przysługuje tylko w sprawach, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest równa lub wyższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że w tak zwanych sprawach działowych (dział spadku, podział majątku wspólnego małżonków, zniesienie współwłasności), w razie zaskarżenia orzeczenia co do istoty sprawy, wartość przedmiotu zaskarżenia wyznacza nie wartość całego dzielonego majątku, ale wartość konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego dotyczy środek odwoławczy. Z reguły nie może przekraczać wartości udziału przysługującego skarżącemu uczestnikowi, chyba że podważa on zasadę podziału, objęcie lub nieobjęcie orzeczeniem poszczególnych rzeczy lub praw albo rozliczenie nakładów, gdyż wówczas wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału. Wskazana przez skarżącego w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest wiążąca dla sądu drugiej instancji ani dla Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (por. postanowienia Sądu

Najwyższego: z 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, nr 4, poz. 60, z 20 lutego 2015 r., V CSK 239/14, niepubl., z 13 marca 2015 r., III CZ 13/15, niepubl., z 18 marca 2015 r., III CSK 419/14, niepubl., z 19 czerwca 2015 r., IV CZ 16/15, niepubl., z 6 listopada 2015 r., II CZ 76/15, niepubl. i z 13 stycznia 2017 r., III CZ 61/16, niepubl.).

W skardze kasacyjnej skarżąca podała, że wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie wynosi 384 800 zł.

Z akt sprawy wynika, że uczestniczka postępowania A.W. starała się wykazać, że lokal [...] wydzielony w lokalu położonym przy ulicy [...] powinien zostać przyznany jej na własność z obowiązkiem spłaty. Uczestniczka nie kwestionowała, że przypadający jej udział wynosi 1/8. Sąd pierwszej instancji zasądził na rzecz uczestniczki spłatę w wysokości 48100 zł. Sąd pierwszej instancji jako wartość lokalu [...] wskazał kwotę 169 442 zł. Sąd Okręgowy uznał, że gdyby doszło do podziału nieruchomości na dwa odrębne lokale, wartość lokalu [...] należałoby określić na 197 500 zł zgodnie z wyliczeniami biegłego.

Uwzględniając powyższe założenia, za miarodajną w zakresie określenia wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawie należy uznać różnicę między kwotą otrzymaną przez uczestniczkę tytułem spłaty w wysokości 48 100 zł, zasądzoną od wnioskodawczynie, a wartością lokalu, który chciała otrzymać uczestniczka, tj. kwotą 169 442 zł, ewentualnie kwotą 197 500 zł wskazaną przez Sąd Okręgowy. W obu wypadkach byłaby ona niższa niż 150 000 zł.

Tym samym, skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna.

Z powyższych względów orzeczono jak w postanowieniu.

O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., w powiązaniu z art. 13 § 2 k.p.c.

jw